

LUCIJA STEPANČIČ

Vesna Milek: *Kalipso*. Študentska založba: Društvo Apokalipsa 2002 (Zbirka Posebne izdaje; zbirka Aurora 5).

Vesna Milek ne dopušča nobenega dvoma. Že na prvi strani useka z najtežjimi kanoni. "Ne potrebujem predigre. Nikoli je nisem. Predigra je ogrevanje in ogrevanje je dolgočasno. Gorim vedno. Najbrž je bilo vroče, ko sta me spočela. Ne vem in nikoli ne bom vedela. Moj oče je bil človek vroče krvi" nas prepričuje že na prvi strani. In to je treba ponavljati kar naprej, do sive blaznosti, da ja ne bi pozabili. "Vse smo bile nekoč Scarlet O'Hare in Kleopatre, zaradi migljaja zlatih nohtov so se rezali vratovi, zaradi reza s škarjami so moški oslepeli in skupaj z lasmi izgubljali svojo moč ... Ne, ne o reinkarnaciji ... Govorim o čudnih nedoumljivih stvareh. O tem, da jo čutim v sebi, Kleopatro, z ogljeno obrobljenimi očmi in malahitnimi vekami, Dalilo z nožem v rokah, ki reže močne lase in čuti, kako ji pod prsti uhaja moč njenega moškega in se naseljuje vanjo ... Samo tlesk s prsti in tam sem, Marie Antoinette, bebava nedolžna žrtev razvaljene habsburške matere in francoske revolucije. Ja, revolucija. Vedno rdeča, lačna in vrela. Vampir s krvavimi zobmi. Saj. Krvi sem lačna." In tako naprej. Da ja ne bi niti za hip podvomili, da imamo pred sabo obsedenko najvišjega ranga.

Od silnega kiča je težko zadihati. Je na svetu sploh kdo, ki v svojem dnevniku govori o zubljih na žrtvenem oltarju, o zlatih teletih, o netopirjih? "Ne morem več, mama," piše o materi. "Pusti me in dovoli, da odrastem v tem mlahavem telesu. Rada bi se spet zbudila majhna in topla. Dolgo, predolgo se že trudim, da bi presekala ta gumijasti lunin voz in splavala ven. Slišiš, mama, ven hočem. Naj mi raznese pljuča od ledenega zraka

tam zunaj. Ni me več strah." Pa koga bi rada zblefirala s tem pubertetniškim patosom? Punce, ki pri šestnajstih mogoče zares pišejo v tem stilu, so deset let kasneje vsaj toliko pametne, da česa podobnega ne objavijo. Še posebej, če si želijo zasloveti kot nimfomanke. Dekadenca, ki dopušča tako banalne spodrslnja-je, je pač naiva na kvadrat. Preostalo šlamparijo naj bi pokrila dnevniška oblika zapisov, z navedbami datumov je očitno mogoče opravičiti nedoslednosti, ponavljanja in razvlečenost. Lonček, kuhaj. Samo še tega se ji manjka, da gre v daljne dežele, srečo iskat. In prav to se tudi zgodi.

Pa recimo, da nobene ne rečem na račun medijske podobe nesojene (?) slovenske Anaïs Nin. In da se nikakor ne mislim naslajati nad očitnim kiksom, ki bi si ga lahko prihranila, ko bi ji zadoščalo še nekaj časa ostati zgolj *Vesna, novinarka*. Naj se omejim na mrtvo hladno presojo. Že znotraj tega je dela več kot preveč. Nekako se mi ne posreči verjeti, da je s svojim prvencem povedala tisto, kar je hotela, prav narobe. Zadnje, kar bi si lahko želela, je namreč dokaz, da kolumnistična pamet očitno ne zadošča za pisanje romanov. Dokaz, ki se neverjetno uspešno prodaja, pa bo na ta način segel v zadnjo slovensko vas. Kupcem, ki zaradi tehničnega, pravzaprav cehovskega, znotrajliterarnega nesporazuma ne bodo ravno travmirali, pa preostaja še dovolj razlogov za obup: naslov, ki obeta žmohtno štorijo, v resnici prinaša le razpotegnjeno babjo jeremiado. Tako bodo resnične žrtve verjetno le tisti med bralci, ki se že vnaprej oblikujejo nad zablodami sočne deklinacije, čaka pa jih le zgroženo spoznanje, kakšna krava je lahko ženska. Kot da ne bi že v nadaljevanju *Seks v mestu* zablestele v najbolj butastih barvah. Kot da nas ni že Bridget Jones dovolj osramotila. Zdaj pa še lokalna varianta vse te bede.

Čistokrvni kolumnist je pri svojem poslu skoncentriran na manj očitne, če ne že kar skrite plati resničnosti, ki jih – začinjene z ironijo ali humorjem – tedensko dostavlja svojim bralcem. Vesna Milek je v ta namen zastavila (svoj) imidž skrivnostne dive. Neprijetne, otročje in ranljive podosebnosti, ki najedajo videz kozmične seksulje, pa so za roman žal prekratke sape. Vtis, da s svojim pisanjem dosega ravno nasprotno od zelenega, se namreč stopnjuje. Žrtev paradoksa ni le protagonistka Rebeka, ki v svoji želji po karizmatični fatalnosti strmoglavni nazaj v prajhu zmedenih hormonov in katoliških stereotipov. (Celo za odpušcanje prosi proti koncu, še nekakšna obhajila, pardon, hostije omenja). Še veliko bolj se je ušela njena literarna stvariteljica. Ironija, ki bi se v bolj veščih rokah lahko izoblikovala v polnokrvno grotesko, je obstala na pol poti, povsem ohromljena od lastne bede.

Pa si še enkrat oglejmo fatalnost po slovensko. Medtem ko nam prodaja svojo podobico, nališpano s historicističnim nakitom in svetovljanstvom, latentni smisel njenih blodenj izdaja povsem drugačno stratigrafijo. Pod nonšalantnim obnašanjem je samo meščanska scrkljanka. Kakšna Kleopatra, kakšna Dalila! Nobene antike, pač pa gospa Elza, ki v devetnajstem stoletju z migrenami in kafro spravlja ob pamet svojega resnobnega, lepo popeglanega oderuha. Še globlje pa je mogoče zaslediti zdravo kmečko pamet, ki zavita v celofan prodaja

presenetljivo vsakdanje resnice. Da vihravi, romantični kitarod niti ni tako dobra partija v primerjavi s samozavestnim poslovnežem. In ta je spet čista nula, ko potrebuješ nekoga, ki te ima resnično rad. S takim pa je pravzaprav čisto nemogoče živeti ... Bla, bla. To je tudi vse, kar se da izlučiti iz njenih neskončnih histeričnih epizod. Kmečka pamet. Pa naj mi kmetje, prosim, oprostijo, da jih omenjam v tej zvezi, saj je dobro znano, da poleg logike gojijo tudi poljedelstvo in živinorejo. Prav oni že stoletja tudi pripovedujejo, da babo, ki predolgo strmi v zrcalce, iz njega pogleda sam zludi.

Mizernost te pisave se konec koncev pokriva z mizerijo resničnega življenja. Ženskam te vrste lahko nudiš neomejene količine ljubezni, lepote, romantike, pa tudi svetovljanstva in šarma, poezije in filozofije, modrosti in uspešnosti, cel svet jim lahko dostaviš k nogam, pa bodo vedno ravnale enako: vsega se bodo nažrle do bruhanja. Z vsem, kar najdejo, ravnajo tako kot s sladkarijami: nabašajo se do onemoglosti in končajo na sekretu, kjer med ogabnimi vonjavami pestujejo svoje samopomilovanje. Ki je le zrcalna slika evforične narcisoidnosti. Lepo ali grdo, vedno jih zanima le lastno telečje koprnenje. Ves svet jim služi le kot zrcalce ali pa kvečjemu kot kak modni dodatek. Saj ne, da poskušam moralizirati, pa kaj, ko avtorica ves čas počne prav to. Še manj mi je do tega, da bi Rebeko XY (ki sem je že po nekaj straneh sita vrh glave) primerjala z Vesno M, o kateri nič ne vem (in me tudi vse manj zanima). Tu sem zato, da rečem kakšno o literarni realizaciji. Pa kaj, ko se, zaradi očitne nesposobnosti distance, avtorica nekontrolirano staplja s figuro, ko je vse zdrizasto sprijeto v cmeravo sluz.

Saj ne, da njene izjave ne bi bile iskrene. Konec koncev obravnava stvari, ki jih je težko priznati že samemu sebi. Ampak to še ni literatura. Tako kot zdravniški izvid ni drama (pa naj bo še tako tragičen), telefonski imenik pa ne recital. Tudi menstrualni koledar ni nobena poezija. Samo spoznanje o nezmožnosti ljubezni ni še iz nikogar napravilo pisatelja. Njen roman je le inflatorna surova materija, kjer noben seks ni več zadosti seksi, nobena norost zadosti nora, nobena ljubezen zadosti ljubeča. Inflatornost je pravzaprav svojevrstna značilnost te pisave, ki je s stopnjevanjem patosa vse bolj medla, z naštevanjem novih in novih dogodkov pa, zanimivo, tudi vse bolj dolgočasna. Zastrašujoča amorfnost, kjer se neprestano po nemarnem duši občutek pristnosti. Slabotna ironija njene introspekcije pa ne more biti kos niti najbolj banalnim tehničnim težavam. Vse, kar ima povedati, bi se dalo zreducirati na kolumno srednje dolžine, ki bi bila še kar duhovita in bi imela še kar posrečen domet.

Pa kaj, ko bo po vsej verjetnosti nadaljevala v duhu Mobitelove poslovnosti. In se spomnila na prastari slogan *Samo eden je premalo*. Le zakaj ne bi, kar je nekoč veljalo za otroke in potem za telefone, veljalo danes za romane?